

A terhességi ultrahangvizsgálatok során a protokoll szerinti időben kell a magzat anatómiáját vizsgálni és ábrázolni, illetőleg a látottakat leírni. Ennek elmaradása alapot adhat a kártérítési felelősség megállapítására (1959. évi IV. törvény 339. §; 1997. évi CLIV. törvény 77. §).

Az I-II. r. felperesek gyermeke, a IV. r. felperes testvére, U. V. III. r. felperes 2001. január 21-én végtagfejlődési rendellenességgel született a T.-i Városi Kórház Szülészeti Osztályán. A bal alkarja és a keze a könyökizületből hiányzik.

A felperesek keresetükben vagyoni és nem vagyoni káraikat érvényesítették az alperessel szemben, mert az volt az álláspontjuk, hogy a kórház orvosai az I. r. felperes terhesgondozása során megsértették az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 77. §-ának (3) bekezdésében foglaltakat, mert kellően gondos eljárás esetén az ultrahangvizsgálatok valamelyikén észre kellett volna venniük a magzat végtaghiányát. Ebben az esetben tájékoztatniuk kellett volna a szülőket a rendellenességről, hogy eldöntsék a magzat további sorsát. A felismerés és a tájékoztatás azonban elmaradt, és ez a családtagok életét is jelentősen elnehezítette. Előadták, hogy a kórház orvosai nem a protokoll szerinti időben, a terhesség 12-13. és 18-19. hetében végeztek olyan ultrahangvizsgálatot, amelynek célja a magzat végtagjainak vizsgálata, hanem a terhesség 11. és 16. hetében, valamint a 20. hetében. A 11. héten elvégzett ultrahangvizsgálatnál azonban a dokumentációnak a végtagokra vonatkozó rovata kitöltetlen, a 16. héten pedig csak arra van adat, hogy az orvos a combcsontot vizsgálta. Ennek méretét rögzítette, de arra semmiféle adat nincs, hogy a felső végtagokat is megvizsgálta volna. A terhesség 20. hetében megvizsgálta ugyan a végtagokat, de tévedett, amikor a dokumentációban azt rögzítette, hogy „végtagok rendben”. A terhesség 11. és 16. hetében elmulasztott végtagvizsgálat szakmai szabályszegés, a 20. héten rögzített adat pedig diagnosztikai tévedésre utal, ezért az alperes kártérítési felelőssége fennáll.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérte. Az alperes azzal védekezett, hogy a végtaghiány fel nem ismerése nem róható a terhére, mert az ilyen fejlődési rendellenesség még ismételt ultrahangvizsgálattal sem ismerhető fel teljes biztonsággal. A szűrővizsgálatokat „B” jártassági vizsgával rendelkező orvos végezte, aki kellő gyakorlattal rendelkezik.

A bíróság jogerős ítéletével elutasította a keresetet. Álláspontja szerint a III. r. felperesnek keresetösségi joga nincs, a saját jogán nem igényelhet kártérítést, az I-II. r. és a IV. r. felperesek esetében pedig az alperes a kártérítési felelősség alól kimentette magát. Kifejtette, hogy a szülészeti-nőgyógyászati protokoll szerint a terhesség 12-13. és 18-19. hetében végzett ultrahangvizsgálat alkalmával ajánlott a végtagok megtekintése és a combcsont hosszának mérése az esetleges rendellenesség feltárása vagy kizárása érdekében. Az adott esetben a terhesség 16. hetében is vizsgálta az alperes orvosa a végtagokat, mert a magzat combcsontjának hosszát rögzítette. A 20. héten is vizsgálta a végtagokat, de rendellenességet nem észlelt. Miután a magzati végtaghiány kimutatása nehéz, a felismerésének elmaradása nem jelenti azt, hogy az alperes orvosa megsértette a tőle elvárható gondosságot. Az I-II. r. és a IV. r. felpereseket ért károsodás miatt az alperest kártérítési felelősség nem terheli.

A jogerős ítélet ellen a felperesek nyújtottak be felülvizsgálati kérelmet és az alperes kártérítési felelősségének közbelső ítélettel való megállapítását, vagy a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az ügyben eljáró első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára való utasítását kérték. Álláspontjuk szerint a másodfokú bíróság tévesen értelmezte és alkalmazta az 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 190. §-ában rögzített okirati bizonyításra vonatkozó szabályokat, mert nem értékelte az általuk csatolt és hivatkozott tankönyvi, szakirodalmi mellékleteket, mint szakmai szabályokat. Megsértette a jogerős ítélet a Pp. 206. §-ának (1) bekezdésében foglaltakat is, mert a szakértői vélemény tartalmát nem vetette össze az általuk hivatkozott szakmai szabályok adataival és előírásaival, és megalapozatlanul, kizárólag a szakirodalmi adatokkal ellentétes tartalmú szakértői vélemény megállapításaira alapította az ítéletét. Tévesnek tartották a jogerős ítéletet, amennyiben a III. r. felperes keresetösségi jogának a hiányára utalt, és fenntartották azt az álláspontjukat, hogy miután a III. r. felperes fogyatékossgal született, sérült az élethez és az emberi méltósághoz, valamint a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez fűződő, Alkotmányban biztosított személyiségi joga. Emiatt a maga személyében követelhet kártérítést. A kártérítés feltételeit bizonyították, az alperes azonban a felelősség alól nem mentette ki magát. Hivatkoztak arra, hogy az alperes orvosai összesen kilenc alkalommal végeztek ultrahangvizsgálatot, de a magzat végtagjainak az ellenőrzése a protokoll szerinti időben nem történt meg. A bizonyítékok alapján az sem állapítható meg, hogy az alperes akkor,

amikor végzett ultrahangvizsgálatot - a terhesség 11. és 16. hetében - akkor ellenőrizte volna a magzat valamennyi végtagját. A jogerős ítélet ettől eltérő ténymegállapítása megalapozatlan. Ha az alperes ellenőrizte volna a magzat valamennyi végtagját, úgy 30,7%-os eséllyel észrevette volna a végtaghiányt. Mulasztása miatt alkalmanként ilyen mértékben vette el a gyanú felismerésének, a szülők tájékoztatásának és a további célirányos vizsgálatok elvégzésének az esélyét.

Időközben a T.-i Városi Kórház jogutódlással megszűnt. Jogutódja a perbe önként belépett, és felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A beavatkozó felülvizsgálati ellenkérelme ugyancsak a jogerős ítélet hatályban tartására irányult.

A Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság azt vizsgálta, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alapos.

Az alperes jogelődje kártérítési felelősségének megítéléséhez szükséges bizonyítást a bíróságok lefolytatták, de a tényállást nem a bizonyítékok Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti értékelésével állapították meg, ezért az irányadó anyagi jogi felelősségi szabályok [1959. évi IV. törvény (Ptk.) 339. § (1) bek., Eütv. 77. § (3) bek.] alkalmazása és az érdemi döntés téves.

A továbbiakban azt kellett vizsgálni, hogy valamennyi felperes esetében helyesen értékelték-e a bíróságok a bizonyítékokat, amikor úgy foglaltak állást, hogy az alperes a kártérítési felelősség alól kimentette magát. Az ennek alapjául szolgáló jogszabály az Eütv. 77. §-ának (3) bekezdése, amelynek alapján azt kellett vizsgálni, hogy az alperes jogelődjének orvosai az itt előírt gondosságot tanúsították-e az I. r. felperes terhes-gondozása során végzett ultrahangvizsgálatok alkalmával.

Az nem lehet kétséges, hogy a III. r. felperes ismeretlen eredetű végtagfejlődési rendellenességének kialakulásáért az alperes jogelődjének orvosait kártérítési felelősség nem terheli. A felelősség alapja csak az a magatartásuk, vagy mulasztásuk lehet, ha a végtag hiányát a saját felróható magatartásuk miatt nem ismerték fel, ezért elmaradt a szülők tájékoztatása és a további vizsgálatok elvégzésének lehetősége.

Az I. r. felperes terhes-gondozása során kilenc alkalommal történt ultrahangvizsgálat, amelyek közül a jogvita eldöntése szempontjából a 11., a 16. és a 20. héten elvégzett vizsgálatoknak van jelentőségük. A terhességi ultrahangvizsgálatokra vonatkozó szakmai előírások és protokoll szerint a terhesség 12-13., a 18-19. hetében vizsgálendő a magzat anatómiája, amikor valamennyi végtagot ábrázolni kell, és meg kell határozni azok hosszát, alakját és mozgását. Az I. r. felperes esetében nem a protokoll szerint előírt terhességi hetek idején voltak az ultrahangvizsgálatok, de a jogi megítélés szempontjából nem ennek, hanem az ehhez közeli időben, a terhesség 11., és a 16. hetében, valamint a 20. hetében elvégzett ultrahangvizsgálatok értékelésének van jogi jelentősége. A 11. és a 16. héten elvégzett ultrahangvizsgálatra előírás a végtagok vizsgálata és ábrázolása. Ez nyilvánvalóan valamennyi végtagra vonatkozik. Miután a szakértői véleményből kitűnően a magzat keze a 49-52. napon kezd kialakulni és szerencsés esetben a végtagok a 10. héten láthatók, azok vizsgálatára lehetőség van. Ha az ultrahangvizsgálati gyakorlat anyagi okokból a végtagok képi rögzítése, ábrázolása helyett a látottak leírására szorítkozik, akkor a protokoll előírásának ezzel tesz eleget. Az I. r. felperes terhességének 11. és 16. hetében készült ultrahangvizsgálatok leleteiben azonban a végtagok vizsgálatáról semmiféle leírás nem szerepel. Ha pedig a bejegyzés hiányzik, az alperes nem tudja bizonyítani, hogy ennek ellenére megtörtént a végtagok vizsgálata. A terhesség 16. hetében készült ultrahangleletet feltételezetten értékelő szakértői véleményét a bíróság már olyan tényként értékelte, hogy a combcsontról szóló adat egyben azt is jelenti, hogy ekkor a végtagok vizsgálata megtörtént. Ez azonban megalapozatlan tényállítás, mert a combcsontról szóló adat nem jelenti egyben azt, hogy a végtagok vizsgálata megtörtént, azok rendben vannak, mert erről semmiféle leírás nincs a leletben. Ehhez kapcsolódóan a terhesség 20. hetében történt vizsgálat leletén van olyan bejegyzés, amely a combcsontról szól és a végtagokról is, tehát külön mérték a combcsontot, külön nézték a végtagokat és azt le is írták. Ebből következően a terhesség 16. hetében történt combcsontról szóló bejegyzés nem bizonyítja egyben a végtagok vizsgálatát is. A terhesség 20. hetében a végtagokról szóló bejegyzés, amely szerint a végtagok rendben vannak, nyilvánvalóan tévedés, hiszen a magzat felsővégtag-hiánnyal született.

A szakértői véleményéből következően a III. r. felperesnél kialakult végtagredukciós fejlődési rendellenesség kimutatása különösen nehéz, a biztos felismerésére nincsenek módszerek, de a felismerés valószínűsége 30%-os lehet. Miután azonban az alperes nem tudta bizonyítani azt, hogy a terhesség 11. és 16. hetében a végtagokat vizsgálta, ezzel a mulasztásával a valószínű felismerés lehetőségét vette el a felperesektől. Ezért nem helytálló a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy a vizsgálati módszer hibalehetősége miatt maradt el a fejlődési rendellenesség észlelése. Ha pedig az észlelés valószínűségének az esélye elveszett, akkor emiatt a tájékoztatás és a szülők döntési joga is elveszett, és emiatt a felperesek károsodása megállapítható.

A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán

alkalmazandó 253. § (4) bekezdése szerint a Pp. 213. §-ának (3) bekezdése alapján hozott közbenső ítélettel megállapította az alperes kártérítési felelősségét a III. r. felperes egészségkárosodásának fel nem ismeréséből eredően a felpereseknek okozott károkért. (Legf. Bír. Pfv. III. 20.761/2008.)

(Megjelent: Legfelsőbb Bíróság Határozatainak Hivatalos Gyűjteménye 2008/2.)